

MAKEDONYA TÜRK EDEBİYATI KADIN ŞAİR VE YAZARLARINDAN CEVAHİR SELİM

A FEMALE AUTHOR AND POET OF MACEDONIAN TURKISH LITERATURE: CEVAHİR SELİM

ДЖЕВАХИР СЕЛИМ – КАК ЖЕНЩИНА ПОЭТ И ПИСАТЕЛЬ ТУРЕЦКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ МАКЕДОНИИ

Zeki GÜREL*

ÖZ

Makedonya’da Çağdaş Türk Edebiyatında kadın şair ve yazarların sayısı sınırlıdır. Makedonya’da Çağdaş Türk Edebiyatında Yugoslavya devrinde yetişen şair ve yazarlardan birisi de Cevahir Selimdir. Cevahir Selim, 1927–1994 yılları arasında Üsküp’te hayat sürmüş eğitimci şair ve yazarlarımızdan biridir. Cevahir Selim, Makedonya’da 1944’den sonra Türkçe eğitim veren “Tefeyyüz” ilkokulunun ilk kadın öğretmenlerindedir. Cevahir Selim, Üsküp Radyosu Türkçe Yayınlarının ilk kadın spikerlerindedir. O, Yugoslavya’da Türkler için çok önemli olan “Yeni Yol” Kültür Güzel Sanatlar Derneğinin kuruluşunda yer alan ilk kadınlardan birisidir. Yani O, Makedonya’da ilklerden biridir. “Tefeyyüz”de yedi nesil talebe yetiştirmiş bir öğretmendir. Onun talebeleri şimdi Makedonya’da hayatın pek çok alanında söz sahibidirler. Cevahir Selim, yazdığı şiir ve hikâyelerini; Makedonya’da, *Birlik* gazetesi, *Sevinç*, *Tomurcuk* ve *Sesler* dergilerinde, Kosova’da *Tan* gazetesi ve *Kuş* çocuk dergilerinde yayımlamıştır. Ölümünden sonra da şiir ve hikâyeleri dergi ve gazetelerde yayımlanmaya devam etmiştir. Ama maalesef onun eserleri bugüne kadar her ne hikmetse kitap halinde yayınlanmamıştır. Balkanlarda haklı bir şöhrete sahip olduğu için üzerinde pek çok yazı yayınlanan Cevahir Selim’in şiirlerinde tarihi ve milli şahsiyetler, çağdaşı büyük liderler, günlük hayattan izler ile geçmişten günümüze gelen mitolojik izlere rastlamaktayız. Biz bu yazımızda Makedonya Çağdaş Türk Edebiyatı kadın şair ve yazarlarından Cevahir Selim’in hayatını, sanatını ve eserlerini, değişik kaynaklardan faydalanarak ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Makedonya’da Çağdaş Türk Edebiyatı, Makedonya Türk Edebiyatında Kadın Şair Ve Yazarlar, Cevahir Selim

ABSTRACT

There are only a few female authors and poets in Macedonian Turkish Literature. One of the first female authors and poets of Modern Macedonian Turkish Literature is Cevahir Selim. She is an author and poet and a pedagogue who lived between 1927- 1944 in Skopje. She is also one of the first female teachers of Tefeyyuz Elementary School, which began to teach in Turkish in 1944. Besides, she

* Dr. Öğr. Üyesi Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, ANKARA
(zekigurel@yahoo.com.)

DOI: 10.17498/kdeniz.429205

is one of the first female announcers of Turkish broadcast in Radio of Skopje. She is also one of the women who took a part in the foundation of “YeniYol” (The New Road) Culture and Fine Arts Association which played a very important role in the cultural life of Turks in Macedonia during the Yugoslavian period. In other words, she is one of the firsts in Macedonia. She was a teacher who educated seven generations in Tefeyyuz. Some of her students have voice in lots of the matters in Macedonia. Her stories and poems were published in the newspaper *Birlik*, the magazines *Sevinç*, *Tomurcuk*, *Sesler* in Macedonia; the newspaper *Tan* and the children magazine *Kuş* in Kosovo. Even after her passing away, newspapers and magazines continued publishing her works, yet a collection of her works is still not published. In this work; her life, art and works will be examined.

Keywords: Modern Turkish Literature in Macedonia, Female Authors and Poets in Macedonian Turkish Literature, Cevahir Selim.

АННОТАЦИЯ

Количество женщин-поэтов и писателей современной турецкой литературы Македонии ограничено. Джевахир Селим - один из поэтов и писателей современной турецкой литературы в Македонии, выросшей в период революции в Югославии. Джевахир Селим - один из поэтов, писателей и педагогов, которые жили в Скопье в период с 1927 по 1994 год. Джевахир Селим - первая учительница начальной школы «Tefeyyüz» в Македонии, в которой велось обучение на турецком языке после 1944 года. Джевахир Селим - первая женщина Турецкой радиовещательной системы Скопье. Она является одной из первых женщин которая принимала активное участие в открытии отдела культуры и искусства “Новый путь” в Югославии, что являлось очень важным для турецкого населения. В начальной школе «Tefeyyüz» - она как учитель воспитала семь поколений учеников. В настоящее время её студенты во многих сферах в Македонии имеют право слова. Произведения написанные Джевахир Селим печатались в македонской газете “*Birlik*” и в журналах “*Sevinç*”, “*Tomurcuk*”, “*Sesler*”, а также в газете “*Tan*” и в детском журнале “*Kuş*” Косово. Её стихи и рассказы продолжали издаваться в журналах и газетах после её ухода из жизни. Но, к сожалению, её работы до сих пор не были опубликованы в книжном формате. Джевахир Селим пользуется хорошей репутацией на Балканах и о ней опубликовано большое количество научных работ. В её стихах мы находим исторических и национальных деятелей, современных лидеров нашего времени, повседневную жизнь и мифологические следы прошлого. В этой статье, опираясь на различные источники мы расскажем о жизни и деятельности поэта-писателя женщины, а также о её произведениях в современной турецкой литературы Македонии.

Ключевые слова: современная турецкая литература Македонии, женщина поэт и писатель в турецкой литературе Македонии, Джевахир Селим.

1.Giriş

Cevahir Selim, 1927–1994 yılları arasında Üsküp’te hayat sürmüş öğretmen, şair ve yazarlarımızdan biridir. “Tefeyyüz” ilkokulunun ilk kadın öğretmenlerinden, Üsküp Radyosu Türkçe Yayınlarının ilk kadın spikerlerinden, “Yeni Yol” Kültür Güzel Sanatlar Derneğinin kuruluşunda yer alan ilk kadınlardan birisidir. Yani O, Makedonya’da ilklerden biridir. “Tefeyyüz”de yedi nesil talebe yetiştirmiş bir öğretmendir. Onun talebeleri şimdi Makedonya’da hayatın pek çok alanında söz sahibidirler.

Cevahir Selim, yazdığı şiir ve hikâyelerini; Makedonya’da, “Birlik” gazetesi, “Sevinç”, “Tomurcuk” ve “Sesler” dergilerinde, Kosova’da “Tan” gazetesi ve “Kuş” çocuk dergilerinde yayımlamıştır. Ölümünden sonra da şiir ve hikâyeleri Makedonya’da “Yeni Balkan” gazetesi ve “Balkanlar’da Çocukların Türkçe Sevinci Bahçe” dergisinde yayımlanmaya devam etmiştir. Ama maalesef onun eserleri bugüne kadar her ne hikmetse kitap halinde yayınlanmamıştır.

Nusret Dişo Ülkü; öğretmenliğinin 33. yılında Cevahir Selim’i evinde ziyaret ettikten sonra “Birlik” gazetesinde yayımladığı yazısında şöyle diyordu: “Öğretmenliğinde yazarlık aradığımız ve yazarlığında öğretmenlik bulduğumuz Cevahir Selim’in bir kitabının olmayışı hepimizi düşündürmelidir. Düşündürmekten çok burada bir girişim aranmalıdır.

Bu yazar öğretmenimizin er geç artık bir kitabının yayımlanmasının zamanıdır. Zaman değil de geçtir bile. Zaman yitirmeksizin bunu yapmalıyız. Bununla uzun yıllık öğretmenliğinin jübilesini kutlamalıyız. Öğretmenliğinde gizlenen bir yazarımızı bulmalıyız. Bulup yazın dünyamıza sunmalıyız.”(Ülkü, 1979)

Fahri Kaya da Cevahir Selim’in vefatının üzerine yazdıklarında aynı konuya temas ederek şunları söylüyor: “Öğretmenlik görgüsü ve edebiyat kültürü sayesinde edebiyatla da uğraştı. Özel olarak çocuklar için küçük manzumeler ve hikâyeler yazdı. Didaktik niteliğinde olan bu yazılarında, öğrencileri, çocukları ve torunları var. Aralarında kalıcı dizilerinde bulunacağı bu yazıları bir araya toplayıp yayınlamak çok iyi ve kutsal bir iş olurdu, çünkü yazdıklarıyla da diğer alanlarda olduğu gibi, edebiyatla da Cevahir Selim, kendini ispat ettirmek, varlığını duyurmak için emek harcadı. Bu emeğe karşı saygılı olmamız gerek.” (Kaya, 1994)

Aradan geçen bunca zamana rağmen Cevahir Selim’in yazdıkları maalesef bir kitapta toplanıp eser olarak yayımlanamamıştır. Bu husus oldukça düşündürücüdür, manidardır. Cevahir Selim; “Birlik” gazetesinden Melahat Ali’nin kendisine sorduğu “Şiirlerinizi belli bir kitap içinde topladınız mı?” sorusuna şu cevabı vermiş: “Şimdiye kadar yazmış olduğum şiirlerim derli topludur, ancak şairlerin şiirlerini yayınlamak biraz şans biraz da siyasi tercih sonucuna dayanmaktadır. Bu nedenle şiirlerimin kitap halinde toplanması sadece kendi tarafımdan düzenlenmiş bir nüshalı kitaptan ibaret kaldı. Sağlık olsun.”

Biz de, Makedonya Türk şiiri ile ilgili bir antoloji hazırlamak için yola çıktığımızda Cevahir Selim adı üzerinde de durduk. O zaman fark ettik ki, Makedonya Türk edebiyatının bu kadın şairi ile ilgili bir çalışma da yapılmamış. İşte şimdi okumaya başladığınız bu yazı bu süreçte ortaya çıkmıştır. Bir milletin edebiyat tarihinin yazıla bilmesi için, o milletin diliyle eser üreten her kim varsa onların her biri için ayrı ayrı monografi çalışmaları yapılmadan yazılacak edebiyat tarihi her zaman için eksiktir, bilimsellikten uzaktır. Bu açıdan bakıldığında Makedonya Türk Edebiyatı Tarihi için daha yapılacak pek çok iş vardır. Biz bu yazımızla; mutlaka yazılması gerektiğine inandığımız Makedonya Türk Edebiyatı Tarihi için bir tuğla daha koymuş olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Kaynakçada, Cevahir Selim’in şiir, hikâye ve yazılarının tek tek künyelerini vermedik. Ancak, bu türden eserlerinin yer aldığı dergi ve gazeteleri örnek olarak göstermek adına birkaç künye verdik.

2.Cevahir Selim’in Resmî ve Hususî Hayatı

Cevahir Sait, 1927’de Üsküp’te İsa Bey camii yakınlarında bir evde Türk-İslâm muhitinde dünyaya geldi. Babası Sait, polis teşkilatında komiser, Annesi Lebibe ev hanımı idi. İlköğrenimini Saat Camii/Sultan Murat Camii yanındaki

“İrfan” mektebinde okudu. Kuran derslerini ise; MANU Makedonya Bilimler Akademisi üyesi Gazenfer Bayram’ın annesi Nakiye Hanımdan almıştır.

Cevahir Sait, Yugoslavya zamanında üç yıl, üçer aylık Türk öğretmen kurslarına katılarak öğretmen olan ilk Türk kızlarından. Bu ilk grupta Cevahir Sait’ten başka şu isimler vardır: Ruhiya Veli, Mukaddes Katana, Humaşah Şaban, Ruhiye Şükrü.

“Birlik” gazetesinde 1948 yılında çıkan bir yazıdan öğrendiğimize göre bu kursiyerler mezun olduktan sonra; Ruhiye Veli, “İrfan” okulunda öğretmen olurken Humaşah Şaban da bu okulda idareci olur. Mukaddes Katana ve Cevahir Sait de “Tefeyyüz” okulunda öğretmen olarak görevlendirilmişlerdir. Cevahir Selim, geriye dönüp, otuz yıl sonra, öğretmenliğe başladığı ilk günleri şöyle anlatmaktadır:

“1946 yılında “Tefeyyüz okuluna öğretmen olarak tayin oldum. Gittiğim ilk günü çok iyi hatırlıyorum. Bir Perşembe günüydü. Okula geldim. Beni ilk karşılayan oldukça yaşlı bir öğretmen oldu, sonra daha yaşlı öğretmenlerle karşılaştım. Ben de o zamanlarda daha çok gençtim.

Böyle yaşlı öğretmenlerle bir arada çalışacağım için adeta sıkılıyordum. Çünkü bu okulda ilk kadın öğretmen ben oldum.

Meğerse görünüşlerimde çok yanılıyordum.

Yaşlı meslektaşlarım bana o kadar iyi muamele etmeye başladılar ki bir babanın evladına gösterdiği şefkati gösteriyorlardı.

Ölen Enver Tuzcu’nun ilk sözünü hiçbir zaman unutmayacağım:

—Kızım bugün ilk kez görev başında bulunuyorsun. Bu meslek çok şerefli çok da sorumludur. Öğrencilerin yaşları da oldukça büyüktür, dikkatli davran, onlara karşı alacağın tavrını önceden hazırla dedi.

Ben de bu kez gireceğim sınıfa, karşılaştığım öğrencilere karşı sevgi uyanacak yerde bir korku hissetmeye başladım. Ben böyle düşünürken okul yönetmeni beni kendi yazıhanesine çağırdı, yeni görevimi tebrik etti.

Hep birlikte çalışacağım sınıfa doğru yürüdük. Öğretmenin beni öğrencilere takdim ederken:

—Öğretmeninize karşı her zaman nezaketli olmanızı her şeyden önce isterim, dedi.

Ertesi günü defterle sınıfa girdiğimde öğrenciler beni tatlı çehreleriyle karşıladılar.

Bunu da söylemek istiyorum ki öğrenciler benden memnun kaldılar. Aylar geçti. Mesleğime karşı sevgim günden güne artıyordu.”

Gazetede Cevahir Sait ile ilgili olarak şunlar yazmaktadır: “Tefeyyüz okulunda 78 öğrencinin sınıf öğretmeni Cevahir Sait, reyonun 13. bloğunda iki kurs teşkil etmiş ve bu iki kursta 27 kadına yazı okuma öğretmiştir. Şimdilik iki okul grubu yönetiyor ve reyon halk cephesi icra heyetinin üyesi ve kurslar müfettişi sıfatıyla reyonda işleyen bütün kadın kurslarının muvaffakiyetle sona erdirilmesini ileri sürüyor.” (Birlik, 1948)

Gazetedeki bu yazıdan da anlaşılacağı gibi, Cevahir Sait, sadece “Tefeyyüz” okulunda öğretmenlik yapmıyor. Örgün eğitimdeki öğretmenliğinin yanı sıra yaygın eğitimde de kadınlar için okuma-yazma kursları düzenliyor. Aynı zamanda bu kursları düzenleyen merkezde de kurslar müfettişliği yapıyor. Üsküp’ün 13. bloğunda da Halk Cephesi İcra Heyeti üyeliği görevini de yürütüyor...

Cevahir Sait, 1949 tarihinde Yusuf Selim’le evlenmiştir. Selahattin Ayvaz, 2 Haziran 1987 Çarşamba günü vefat eden Yusuf Selim’in vefatında “Birlik” gazetesinde onunla ilgili şu bilgileri vermektedir:

“Yusuf Selim’i Toprağa Verdik

Çarşamba günü Üsküp Devlet Hastanesi kardiyoloji bölümünde bir kalp krizi sonucu Yusuf Selim yaşama gözlerini yumdu. Yusuf Selim 1923’te Üsküp’te dünyaya

geldi. Uzun süre babasının yanında çalıştı. Genç yaşta ilerici görüşlü gençler arasında katıldı. Müslüman Parti Hücresinde etkin üyelerden biri oldu.

Savaş öncesi devrimci etkinliği Halk Kurtuluş Savaşında da sürdürdü. Kurtuluştan hemen sonra, Sovyetler Birliğine gitti, havacılık okulunda okudu. Informbiro başlayınca hemen ülkesine döndü, astsubay olarak bir süre Sombor, Subotiča ve Üsküp askeri havacılık okulunda görev aldı. Radyomuzun Türkçe yayınları ile “Birlik” gazetesinde kısa bir zaman çalıştıktan sonra, ticaretle uğraşmaya başladı. “Kolektif” Birleşik Emek Esas Örgütünün kurulmasında özel çaba sundu.

Yusuf Selim, birçok toplumsal görevlerde de bulundu. Makedonya Sosyalist Cumhuriyeti Meclisinde bir görev süresi delegelik, daha sonra da “Çayır” Belediye Meclis Başkanlık görevini yaptı. Emekli olduktan sonra da toplumsal siyasi etkinliklerine ara vermeyen Yusuf Selim’i Yugoslavya Sosyalist Federatif Cumhuriyeti Başkanlığı tarafından Altın Çelenkli emek nişanıyla ödüllendirildi.

Yaşamı boyunca çalışmalarıyla yakın kalan, yakınları tarafından çok sevilen ve sayılan Yusuf Selim, “Butel” mezarlığında toprağa verildi.” (Ayvaz, 1987:17)

Cevahir Selim’in bu evlilikten bir kız iki oğlan evladı olmuştur. Sırasıyla adları Gülseren, Türker, Zekeriya’dır. Şu anda kızlarından ve oğlundan yedi torunu vardır. Adları yaş sırasına göre Leylâ, Levent, Ersan, Ceyhun, Tayfun, Tanju ve Yusuf.

Cevahir Selim 13 Ekim 1994 tarihinde kalp krizinden vefat ettiğinde; Butel-I Ho-Şi-Min 260/B Üsküp adresindeki evinde oturuyordu. Kabri Üsküp’de Butel Mezarlığındadır.

3.Cevahir Selim’in Yazı Hayatı

Cevahir Selim, ailesi itibarıyla Makedonya Türk Edebiyatının yetiştirdiği bir dünya klasiği olan şair-yazar Necati Zekeriya’nın yengesidir. Muzisyen Recai Selim (Türkiye’de İzmir’de ses ve söz sanatçısıdır ismi Recai Yalın olarak bilinmektedir.) de bu ailedendir. Cevahir Selim, Makedonyalı kadın şairlerimizden Melahat Engüllü’nün de halasıdır.

Cevahir Selim’in kızlık soyadı “Selman” idi. Baba adı “Sait” olduğu için ilk yazılarında “Cevahir Sait” imzasını kullanmıştır. Cevahir Selim’in “Birlik” gazetesinde resmî bir görevi olmamakla birlikte gazetenin yazarları arasında; özellikle de “Çocuk Bahçesi” sayfasında sık sık şiir ve hikâyeleri yayınlanan sanatçılar arasında yer aldığını yaptığımız taramalar sonucunda gördük. Bunun yanında onun gazetenin tanıtımına da büyük katkı sunduğunu ise kendisine sunulan “Takdirname”den anlıyoruz. 23 Aralık 1984 tarihli bu takdirmamede -Türkçe ve Makedonca- şunlar yazıyor:

“Makedonya Çalışkan Halkı Sosyalist Birliği Organı Olan “Birlik” gazetesinin 40. yıldönümü dolayısıyla “Nova Makedoniya” gazete yayın örgütü “Birlik” BEEÖ İşçi Konseyince Sayın Cevahir Selim’e Gazetemizin Tanıtma Siyasi Etkinliğinin Başarıyla Gerçekleştirilmesi Alanında Sunmuş Olduğu Katkısı Yüzünden *Takdirname* veriliyor. Üsküp 23 Aralık 1984 Yılı. İmzalar: İşçi Konseyi Başkanı: Erol Hayrettin, Baş ve Sorumlu Yazar: Vefki Hasan”

Cevahir Selim, bir müddet “Birlik” yayın etkinliği içinde bulunan “Tomurcuk” çocuk dergisinde de çalışır. Hatta dergi için bir de şiir kaleme alır:

TOMURCUK

Elimdeki “Tomurcuk”
Küçücük mü küçücük
İçi dolu yazılar
Çocuk okur ve zıplar

Elimdeki “Tomurcuk”
Küçücük mü küçücük
Rengârenk resimleri
Süsler bütün dergiyi

Elimdeki “Tomurcuk”
Küçücük mü küçücük
Süslü güzel bir dergi
Öykü şiir hevengi.

Cevahir Selim, Üsküp’te “Tefeyyüz” Mektebinde otuz beş yıl öğretmenlik yaptıktan sonra emekli olmuştur. O, talebelerini talebeleri de onu çok sevmişlerdir. Cevahir Selim, bir şiirinde çalıştığı “Tefeyyüz” mektebinin otuz yaşına başlamış olmasını şöyle anlatmaktadır:

OKULUM

Okulum otuz yaşına girdin,
Sende gözümü açtım,
Sende a, demeyi,
Sende her şeyi öğrendim.

Okulum otuz yaşına girdin,
Sende kalem tutmayı,
Sende yazmayı gördüm,
Sende her şeyi öğrendim.

Okulum otuz yaşına girdin,
Sende arkadaşlığı,
Sende sevgiyi,
Sende insanlığı buldum.

Cevahir Selim’in “Tefeyyüz Okulu Bugün 30 Yaşında” başlığıyla daktilo ettiği dört sayfalık metinde sadece “Tefeyyüz”le ilgili bilgiler değil, kendisi ile de ilgili bilgiler bulunmaktadır. Cevahir Selim, öğretmenlik yaptığı yıllarda başarılı çalışmalarından dolayı ödüllendirilmiştir de. Hatıralarında bu hususta şunları yazıyor: “1962 yılında Yoldaş Tito tarafından “Gümüş Çelenk Ödülü” ile ödüllendirildim. Bu ödül yaşamımın en tatlı ve en değerli bir ödülü oldu. Bundan sonra okul yönetmenliği tarafından daha birçok ödüller aldım.”

Cevahir Selim, okumayı ve araştırmayı çok seven biriydi. Özellikle Türkiye’den ve değişik ülkelerden kitaplar ve süreli yayınlar getirir bunları okur ve etrafındakilere de okuturdu. Türkiye’den Üsküplü Yaşar Nabi Nayır’ın İstanbul’da çıkarttığı “Varlık” dergisi ve Nuri Pakdil’in Ankara’da çıkarttığı “Edebiyat” dergisi, Ankara’da yayınlanan haftalık dergi “Arayış”, Saraybosna’da yayımlanan “Preporod Islamske Informativne Novine” ve

Irak'ın başkenti Bağdat'ta yayımlanan "Yurt El-Vatan" gibi dergilerin takipçisi olduğunu özel arşivini incelerken gördük.

Cevahir Selim'in ilk yazısı Üsküp'te 15 Ağustos 1947 tarihli "Birlik" gazetesinde yayımlanmıştır. "Bilgi İle Silahlanalım" başlıklı bu yazının altında Cevahir Sait imzası vardır. Yazının giriş kısmından bir bölümü buraya almak isteriz:

"BİLGİ İLE SİLAHLANALIM

Pek iyi biliyoruz ki, eski rejimler üzerimize çöken ağır ve arkaları kamburlaştıracak kadar ile dolu taşınmaz yüküdür ki, bütün son kuşağı genç nesli denilebilecek olan bizleri, tam manasıyla hedeflerimizden geri bırakmış, bilgi ve kültür ateşiyle yanan her genç kalp için ele tutulabilecek kadar kolay kültür hazinesini kilometrelerce uzaklara atmıştır.

Bu nedir? Buna sebep olan amiller hangileridir? Bunu hep beraber araştıralım. Yine yukarıdaki başlangıcın birkaç kelimesini kullanacağım...

Pek iyi biliyoruz ki, bundan evvelki Hak İdaresi olmayan rejimlerde, Türk ve Arnavut azınlıklarına bugünkü Halk İdaresinin verdiği hakların yüzde nispetiyle üçü verilmiyordu. Çalışmak ve ilerlemek arzusu ve emelinde bulunan her taze dimağ, nasıl ve neye istinaden ilerleyebilirdi? İlk tahsiliyle mi, yoksa nasıl? Heyhat!

İlk tahsil, yedi yaşına kadar ana terbiyesiyle büyümüş yavrunun adım atacağı ve orta tahsil için gayet cüzi ve basit bilgilere sahip olacağı bir binadır ki, bu binadan çıkmakla hiçbir şeye yetişmek demek değil, bizzat henüz bütün kudret ve kuvvetiyle çalışmağa başlıyor demektir.

İşte biz, dünün küçükleri-bugünün gençleri hemen hemen ekserimiz hayatın ilk adımı sayılan ilk tahsilden başka bir şey görmedik. Çünkü göremezdik, daha doğrusu göstermezlerdi.

Aralarımızda, tarih sayfalarına sermaye olabilecek surette az ve pek cüzi bir müstesnaiyetle devede kulak kabilindeydik. Arkadaşlarımızın bazıları orta tahsil devresini bitirerek üniversiteyi de güç hal ile bitirmişler veya yarı yolda kalmışlardır." (Sait, 1947)

Cevahir Selim'in hayatının son günlerinde rahatsız olduğunu Üsküp'te 13 Ocak 1994'de yazdığı şu şiirinden anlıyoruz:

SAĞLIĞIMA ULAŞSAM

Nice nice dağlar aşsam
Nice denizler yarsam
Kalbimdeki sızılara
Sonsuz şiirler yazsam
Çıkar bir yol bulamam ki,

Sahil boyunda gezsem
Tüm kuşlara derdimi deşsem
Kederime kalemime
Sonsuz şiirler yazsam
Çıkar bir yol bulamam ki

Kalbimdeki hicranları
Nasıl yırtıp atabilsem
Tanrım tanık olsa bile
İstediğim şöhret servet değil
Biraz olsun sağlığıma ulaşsam

13 Ocak 1994’de Cevahir Selim iki şiir daha yazmıştır. Bu şiirlerin üçü de “Tomurcuk” çocuk dergisinin 7 Mart 1994 sayısında yayımlanmıştır:

KIŞ

Oh! Ne güzel yağıyor kar
Haydi, gelin çocuklar
Oynayalım karlarla
Her yerde bir sevinç var
Oh! Ne güzel yağıyor kar

Çocukların sevinci
Kızaklardır birinci
Her yerde bir sevinç var
Karla oynar çocuklar
Oh! Ne güzel yağıyor kar

Kışın temiz havası
Ruhumuzu tazeler
Bitkilere yorgandır
Bu güzelim beyaz kar
Oh! Ne güzel yağıyor kar

Böyle güzel manzara
Süslüyor bahçeleri
Gelin tacına benzer
Ağaçların her yanı
Oh! Ne güzel yağıyor kar

KARDEŞÇE YAŞAYALIM

Birlikte dirlik olur
Rahatlıklar bol olur
El ele verenlere
Mutluluklar çok olur
Kardeşçe yaşayalım

İnsan insanı sevsin
Kinler ortadan kalksın
Huzurlu yaşamaklar
Her an bizimle olsun
Kardeşçe yaşayalım

Nazlı bir kuş gibi
Yükseklere uçalım
Gece gündüz çalışıp
Hep dağları aşalım
Kardeşçe yaşayalım

Öyle anlaşılıyor ki, Cevahir Selim'in bunlar son şiirleridir. Ve şair bu son şiirinde de insanlara bir vasiyette bulunmuştur: “**Gelin kardeşçe yaşayalım**”...

“Birlik” gazetesinin Cevahir Selim'in ölümünden üç gün sonra yayımlanan sayısında (15 Ekim 1994 Cumartesi) şairin; “Masalımsı şiir” diye nitelendirdiği “Köylü ile Karısı” şiirinin son bölümü de yer almıştır. Bu şiir, şairin ölümünden sonra yayımlanan ilk şiiridir:

KÖYLÜ İLE KARISI

Bir gün olup kız büyümüş,
Güzellikte eşi yokmuş,
Ana, baba bu güzeli,
Okutturup duruyormuş.

Güzel Şirin okulunda,
En çalışkan biri olmuş,
Tüm öğretmenler, öğrenciler,
Güzel deyip, geçemezmiş.

Bu güzelim melek yüzlü,
Eğitimi bütünlemiş,
Küçük güzel köyce zinde,
Tek yetişken, öğretmenmiş.

Köy okulu pek güzelmiş,
Neşe dolmuş her bir yanı,
Güller açmış bahçesinde,
Bülbül ötmüş kafesinde.

Güzel Şirin sınıfında,
Derslerini tutuyormuş,
Kapı hemen açılıvermiş,
İçeriye bir genç girmiş.

Şirin bu genci görünce,
Kalbi çarpmış pek hızlıca,
Genç Şirin'e el uzatmış,
Müfettişim güzel demiş.

Gayem idi görmek seni,
Hedefime bugün vardım,
Ben müfettiş, sen öğretmen,
Kurmalyız güzel mekân.

Kız da genci çok beğenmiş,
Soralım ihtiyarlara demiş,
Nasıl cevap verecekler,
Bizi mümkün görecekle.

Ana, baba oturmuşlar,
Genci görüp şaşırılmışlar,
Neyse dileğiniz sizin,
Veriyorum size izin.

Baba durmuş bu gençlere,
Gözlerinden yaşlar akmış,
Canım kızım mesut ol sen,
Budur dileğimiz demiş.

Yeni eve taşınmışlar,
Yerleşmişler, düzülmüşler,
İhtiyarlar yeni evde,
Hür ve mesut yaşamışlar.

Melek yüzlü güzel Şirin,
Donanmış hep ziynetlerle,
Bunu duyan konu komşu,
Gelmişler Şirin'i görmeğe.

Bu insan mı yoksa peri?
Dünya güzellerinden biri,
Eğlenceli düğün olmuş,
Her taraftan dostlar gelmiş.

Ana, baba çok memnunmuş,
Çünkü muratlarına ermiş,
Bütün gençler mesut olsun,
En büyük dileğimiz demiş.

Cevahir Selim'in vefatı üzerine yazarlarından biri olduğu "Sevinç" çocuk dergisinde çıkan yazı şöyledir:

"Acı Kayıp: Emekli öğretmen, yazar ve şairimiz Cevahir Selim'i yitirdik.

Geçenlerde (13 Ekim'de) değerli öğretmenimiz, yazar ve şairimiz Cevahir Selim ani bir kalp krizi sonucu yaşamını yitirdi.

Kurtuluşun sonra ilk öğretmenlerimizden biri olan Cevahir Selim yaşamı boyunca yüzlerce öğrenciye okuma yazmayı öğretip, topluma yararlı kişiler kazandırdı. Bundan başka 'Birlik' gazetesi çocuk sayfalarında 'Sevinç' ve 'Tomurcuk' çocuk dergilerimizde boyuna öykü ve şiirleriyle katıldı. Yaşamının büyük bir bölümünü çocuklarla öğrencilerle geçirdi. Şiirlerinde ve öykülerinde içerdiği konular, çocukların dünyasından, hayatından almaktadır.

Ölümünden sonra da öğretmenimiz, yazar ve şairemiz Cevahir Selim her zaman anılacaktır." (*Sevinç Birlik Çocuk Dergisi*, Kasım 1994, S.: 3, s. 5.)

4.Cevahir Selim ve Sosyal Faaliyetler

Cevahir Selim, daha ilk genç kızlık dönemlerinden başlayarak sosyal aktiviteler içinde yer almaya başlamıştır. Makedonya'da sosyal faaliyet ve sanat faaliyetleri deyince Yugoslavya döneminde ilk akla gelen "Yeni Yol" Kültür Güzel Sanatlar Derneğidir. Bu dernek 1947'de ilk kurulduğunda kurucularından ve ilk yönetim kurulu üyelerinden biri de

Cevahir Selim'di. Derneğin kuruluşunun 40. yılında gazeteci Fahri Ali, bu konuda Cevahir Selimle yaptığı mülakatta kendisine o günlerle ilgili sorular sorduğunda verdiği cevap şudur:

“—Derneğin ilk yönetim heyetinde yer aldım. O dönemde derneğin çalışması hepimizde heves yaratıyordu. Folklor, şarkı kollarının çalışmalarından başka edebiyat kolu etkinliklerine önem verildi. Ben özellikle edebiyat kolunda etkindim. Ama iyi ses sanatçıları vardı. Anımsıyorum köy köy kent kent düzenlenen konserlere sayısı çok seyirci geliyordu. Ses sanatçıları arasında Mustafa Seyfullah, İslâm Süleyman, Musa Halim, Salih Salih ve Recai Zekeriya en iyileriydi. Düzenlenen ilk konserlerde ve edebiyat saatlerinde sipikörlük yapıyordum. Kolay ve pek kolay değildi. Edebiyat kolunda etkin üyeler arasında Nuredin Davut, Şükrü Ramo, Necati Zekeriya, Mustafa Karahasan, Şevki Mahmut bulunuyorlardı. Bugün ad yapmış yazarlarımız, “Yeni Yol” derneğinin edebiyat kolunda üye idi.” (Ali,1987:8)

Bu cevaptan anlıyoruz ki, Cevahir Selim, “Yeni Yol” KGSD’de sadece ilk yönetim heyeti üyelerinden biri değildir o, bu dernekte “Edebiyat Kolu”nun da hem kurucuları hem de aktif üyeleri arasındadır. Ayrıca, Cevahir Selim, “Yeni Yol” KGSD’de programların sunuculuğunu yapmaktadır. Düzenlenen ilk konserlerde ve edebiyat saatlerinde spiker/sunucu hep Cevahir Selim’dir.

Cevahir Selim, yaşının ilerlemesine rağmen sosyal faaliyetlerden özellikle sanat ve edebiyatla ilgili olanların takibinden geri kalmamıştır. İlhami Emin’in “Güldin” adlı kitabının tanıtımı Üsküp Rufai Tekkesinde yapıldığında Cevahir Selim de oradadır. 30 Ekim 1993 tarihli Birlik gazetesinde bu konu şöyle haber olmuştur:

“Kitap tanıtımında daha yaşlı hanımlarımızın varoluşu da göze çarptı. Değerli öğretmenlerimizden biri olan ve çok nesiller yetiştiren Sayın Cevahir Selim Hanım da sunulan programı büyük itina ile izledi.”(Emin, 1993: 10)

Cevahir Selim, 1971 yazında Kızılay Genel Merkezi tarafından Türkiye’ye Kızılay’ın kamplarına çağırılan gençlerin başında da bulunmuştur. Bununla ilgili olarak Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezi’nin 31 Temmuz 1971 tarihli 55. sayısında şu bilgiler yer almaktadır:

“Kızılay Pendik Kampına davet edilen Yugoslavya’nın deprem felaketine uğramış Üsküp ilinden gelen öğrenciler, bu sabah Kızılay Genel Başkanını ziyaret ettiler, Anıt-Kabre giderek saygı duruşunda bulundular ve şehri gezdiler.

Kızılay Genel Merkezi ile Eskişehir, Yozgat, Elazığ, Adana, Beyşehir ve Adapazarı Şubeleri tarafından açılmış olan dağ ve deniz gençlik kamplarından bu yıl da ilk ve ortaokula devam eden binlerce kız ve erkek öğrenci yararlanmaktadır. Kızılay Gençlik Kamplarının ikinci devresi 10 ağustosta sona erecektir.

Kamplarda öğrencilere, gençlik kampı lider kursunu başarıyla bitirmiş öğretmenler tarafından ilk yardım, resim, elişleri, folklor dersleri verilmekte, yüzme, voleybol, atletizm gibi çeşitli sportif çalışmalar yapılmaktadır.

Kızılay Genel Merkezi’nin yaptığı davet üzerine Pendik Gençlik Kampının ikinci devresine Yugoslavya’nın birkaç yıl önce şiddetli deprem felâketine uğrayan Üsküp ilinden Cevahir Selim’in liderliğinde ortaokula devam eden 10 genç kız katılmış bulunmaktadır. Dün sabah Pendik’ten Kızılay Çamkoru Gençlik Kampına özel bir vasıta ile gelen ve gece orada misafir edilen öğrenciler, bu sabah Ankara’ya gelmişlerdir.

Kızılay Genel Merkezinde bugün saat 11.00’de Genel Başkan Prof. Dr. Recai Ergüder’i ziyaret eden Yugoslav lider ve öğrenciler, saat 11.30’da da üzerinde (Üsküplü Gençler) yazılı bir çelenkle Anıt-Kabre giderek saygı duruşunda bulunmuşlardır.

Yugoslav lider ve öğrenciler, daha sonra Çankaya Atatürk’ün köşkünü, müzeleri, Ankara Kalesini ve şehrin diğer yerlerini ziyaret ederek 18.30’da Çamkoruya yönelerek, gece yine orada misafir kalarak Pazar sabahı Pendik Gençlik Kampına döneceklerdir.

Fotoğrafta; Kızılay Genel Merkezi tarafından Pendik Gençlik Kampına davet edilen, dün gece Çamkoru Gençlik Kampında misafir edilen, bugün 11.00’de Kızılay Genel Başkanı Prof. Dr. Recai Ergüder’i ziyaret eden Yugoslav lider Cevahir Selim ve Yugoslavya’nın birkaç yıl önce deprem felâketine uğrayan Üsküp ilinden gelen öğrenciler görülüyor.”

Cevahir Selim ve beraberindeki gençlerin Türkiye ziyareti o zamanlar Türkiye’de yayınlanan “Zafer”, “Bizim Anadolu”, “Ekspres”, “Tasvir”, “Son Saat”, “Vatan”, “Yeni İstanbul”, “Cumhuriyet” ve “Her Gün” gazetelerinde haber konusu olmuştur. Cevahir Selim de bu gezi ile ilgili anı-gezi yazılarını Üsküp’e döndükten sonra “Sevinç” çocuk dergisinde tefrika halinde yayımlamıştır.

Cevahir Selim, bir toplumun içine girince hemen kendini belli eden, kendine saygı duyulan, söz verilen ve sözü dinlenen biridir. Onun yine böyle bir ortamda; “8 Mart Dünya Kadınlar Günü” için yaptığı bir konuşma şöyledir:

“Sayın konuklar ve sevgili öğrenci büyükleri;

Bugün kadınlar bayramıdır. Bu günü bütün dünya kadınları büyük bir şerefle kutlarlar. Yüzyılımızın ilk yıllarına kadar bütün dünyadaki kadınlar toplumsal-siyasî ve diğer haklara sahip değillerdi. Kapitalistler kadınların sarf etmiş oldukları emeklerden yararlanarak zenginliklerini çoğaltıyor, gerektiği gibi onlara ödemiyorlardı. Bu gibi haksızlıklara kadınlar dayanamayarak, 1910 yılının 8 Mart gününde Chicago sokaklarına çıkarak ayaklanmaya kalkmışlar. Bir yıl sonra Danimarka’nın Kopenhagen kentinde international kadınlar arasında bir toplantı tutulmuş, bu toplantıda kadınların hakları için en çok savaşan Klara Çetkin’di. Klara Çetkin kendisi gayet inkılâpçı ve kadınların hakları için savaşan cesur bir kadındı. Bu toplantıdan bir yıl önceki Amerika kadınları ayaklandıkları gün hatıra olsun diye 8 mart gününü bütün dünya kadınlarının bayramı olarak kutlama kararını getirmişlerdir. İşte bugün, bu şerefli günde tekrar bütün çocuklar, anneler, ağabeyler, kardeşler hepsi kendi yakınlarını sevindirmek gayesiyle küçük bir çiçek alarak onların bayramlarını kutlarlar.

Uzun yıllar yorulmak, bıkmak bilmeyen sevgili annelerimizi ve öğretmenlerimizi bugünde sevindirmek hepimizin borcudur. Çocukların annelerini sevindireceği armağan onlara karşı sevgi, saygı, hormet göstermektir. Aynı zamanda çocuklarımız kendi biriktirdikleri az bir miktar parayla bir çiçekle annelerini sevindirmiş olmalıdırlar. Bir çocuk şöyle düşünebilir:

—Benim annem dünyada en iyi annelerden biridir. Dünyanın en iyi ve en geniş yüreklere sahip olan annelerimizi 8 Mart Bayramı dolayısıyla tebrik eder ve bütün dünya kadınlarının bayramını kutlarız. Bugünde sevgili konuklarımız hepinizin bayramınız kutlu olsun.”

Cevahir Selim’in bu konuşması gerçekten de içten ve samimidir. Çünkü o annesine ve annelere olan sevgisini yazmış olduğu pek çok anne şiiriyle ortaya koymayı da bilmiştir.

5.Cevahir Selim'in Şiir Dünyası

ŞAİR

Sararmış benzi
Solmuş çehresi,
Titriyor elleri,
Yazıyor şiirleri,
Bu gelen şair mi dedim,
Şiiri şairde gördüm,
Şiiri şairde duydum.

Karanlık kapladı,
Güneş de battı,
Titrek elleri,
Kalemi tuttu,
Bu gelen şair mi dedim,
Şiiri şairde gördüm,
Şiiri şairde duydum.

Gece, geçlere masa başında
Lamba önünde, bardak elinde,
Yazıyor şiiri,
Bu gelen şair mi dedim,
Şiiri şairde gördüm,
Şiiri şairde duydum.

Uyku gözüme asla girmedi
Sigara elinden bir an düşmedi,
Kapalı pencerelere perde inmedi,
Mehtap ışığında yazıyor şiiri,
Bu gelen şair mi dedim,
Şiiri şairde gördüm,
Şiiri şairde duydum.

Öğretmen şair Cevahir Selim, bir şiirinde “Şair”i böyle anlatıyor. Belki de o, bu şiirinde kendini, kendi şairliğini ve çalışma şeklini anlatıyor...

Cevahir Selim'in şiir dünyasında başlıca iki unsur dikkatimizi çekti: Birincisi “çocuk”; evlâdları olarak çocuk, torunları olarak çocuk ve tabii ki öğrencileri olarak çocuklar. Hâl böyle olunca da çocukların renkli dünyası, kitaplarıyla, okullarıyla, oyuncaklarıyla, tatilleriyle, yaramazlıklarıyla Cevahir Selim'in şiirine misafir oluyorlar.

Cevahir Selim'in şiir dünyasında yer alan ikinci unsur ise “devrim”dir. İkinci Dünya Savaşı, işgal günleri, Kurtuluş günleri ve ardından kurulan devlet ve devrimler, bu devletin bayrağı, yurt sevgisi, partizanlar, özyönetimin olmazsa olmazı işçiler ve tabii ki Tito...

Cevahir Selim'in geleneğe uyarak “Tito” için pek çok şiir yazdığını görüyoruz:

TİTO

Düşmanların elinden,
bizi odur kurtaran,
özgürlüğü yaratan,
büyük kahraman Tito.

Bizlerden başka
tanır onu her millet
en büyük eseridir,
kurduğu cumhuriyet.

Kalbimiz sevgi dolu,
yol gösteren Tito'ya,
bağlıyız ruhumuzla,
onun güttüğü yola.

Yakında kutlanacak,
seksen altı yaş günü,
ebediyen yaşamak,
canlandırmak bugünü.

Cevahir Selim, 4 Mayıs 1985 tarihli “Birlik” gazetesinde yayımlanan şiirinde de Tito'nun ölümünden sonra ona şöyle seslenir:

TİTO

Her gün seni arıyor
her gün seni soruyoruz.
hem de sen öldün diye
içimizden yanıyoruz
Seni biz de arıyoruz.

Sen ölmedin Tito.
gönüllerde ve yüreklerde
örneğin âşık gönüllerde
ve yanık yüreklerde
yaşıyorsun Tito.

Cevahir Selim'in evrakları arasındaki defterlerini okurken bir cümle dikkatimi çekmişti: “Ceyhun güzel isim.” Daha sonra çocuk dergilerini karıştırırken Ceyhun Selim imzalı bir şiire rastladım. Cevahir Selim'in kendi el yazısıyla kareli bir kâğıda yazılmış “Ceyhun Şöyle Düşünür” başlıklı bir şiiri de görünce merak ettim, araştırdım. Meğerse

Ceyhun, Cevahir Selim'in torunuymuş. Ceyhun'un Tefeyyüz İlkokulu III. Sınıf öğrencisiyken "Yeni Yıl" başlıklı şiiri şöyle:

YENİ YIL

Yeni yıl gelecek
Ama gelirken bize
Neşeli günler getirecek

Yeni yıl gelecek
Ama, bize saadet
Ve mutluluk getirecek

Yeni yıl gelecek
Ama bu kez savaşta
bulunan kardeşlerime
barış ve sağlıklı
günler getirecek

Babaanne Cevahir Selim'in "Ceyhun Şöyle Düşünür" başlıklı şiiri de şu:

CEYHUN ŞÖYLE DÜŞÜNÜR

Ben bir ressam olsaydım
Neler neler çizer
Neler karalardım
Ben bir ressam olsaydım
Annemi, babamı
Dedemim kırım kırım
Bıyıklarımı çizerdim.

Ben bir ressam olsaydım
Yeni yeni evler
Fabrikalar, okullar,
Okula giden çocukların
Şen kahkahalarını çizerdim.

Ben bir ressam olsaydım
İnsanlığa karşı gelen casusları
Barışı istemeyen hainlerin
Yüzlerini kara eksi ile
Karalardım.

Ben bir ressam olsaydım
Barış uğruna canını veren
Dünyada tek kahraman
Yoldaş Tito'nun
Portresini çizerdim.

Hiçbir an senden vazgeçmeyeceğiz
yürüdüğün yoldan gideceğiz
sana verdiğimiz sözü gerçekleştirmek
ve bunu yerine getirmek için
gerekirse yerle göğü bir edeceğiz.

Hiç kimseyi kimseden ayırt etmedin
yanlışta doğru demedin
hiç kimsenin hakkını yemedin
ve herkese hak verdin
haksıza hayır, haklıya evet dedin.

Adın büyüktür Tito
dünya kadar büyük.
ve dünya var oldukça
Sen de yaşayacaksın
varlığınla dimdik.

Cevahir Selim'in yazdıklarını yayınlanmadan önce düzelttiği gibi yayımlandıktan sonra da onların üzerinde tekrar durduğuna ve düzeltmeler yaptığına şahit oluyoruz.
Bir örnek de yayından sonra düzelterek yayımladığı şiirlerine verelim:

KİTAPLAR

Olsanız dizi dizi
çok görmem birinizi,
severim hepimizi
yararlıdır kitaplar

İncesi kalını var
içinde bilgi parlar,
çocuk onlarla yaşar,
yararlıdır kitaplar.

Okurum beğenirim
onları beğenirim,
çok şey öğrenirim,
yararlıdır kitaplar.

Cevahir Selim'in şiirlerini de bir kitapta toplama çabası içine girdiğini görüyoruz.
Bu çalışmasında kendi şiirlerini şu başlıklar altında tasnif etmiş:

1. Çocuk şiirleri

Bu başlığın altında 66 şiirin adı yer alıyor.

2. Toplum şiirleri

Bu başlık altında da 47 şiirinin adını yazmış.

3. 10.1.1993 Pazar günü yaptığı listede ise 31 şiirinin adına yer vermiş.

Bu tasnifleri ve sıralamaları yapmış olmasına rağmen özel evrakı arasında bu tasniflere göre düzenlenmiş dosyalara maalesef rastlayamadık. Ancak, onun şiir ve

hikâyelerini yayınlanmak üzere kitap düzenine getirdiğini de bilmekteyiz. Özel evrakı arasında ele geçirdiğimiz bir kâğıtta şunlar yazıyordu:

“CEVAHİR SELİM

1927 yılında Üsküp’te doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Üsküp’te bütünüledim. 1946 yılında ‘Tefeyyüz’ ilkokuluna öğretmen olarak tayin oldum. Burada 35 yıl çalıştıktan sonra bugün emekliyim.

Genç yaşlarımda yazıyla uğraşmaya başladım.

‘Bilgi İle Silahlanalım’ başlıklı yazım 1947 yılında ‘Birlik’ gazetesinde yayımlandı. Birçok şiir ve düz yazılar yazdım. Şiirlerimi iki bölüme ayırdım. ‘Devrim’ ve ‘Çocuk’ şiirleri. Düz yazıya gelince konular hep mesleğimle ilgilidir. Yani çocuklardan doğan konulardır.

Şimdiye kadar yazdığım şiir ve öykülerim gazete ve dergilerde yayımlanmıştır.”

Cevahir Selim, 1981 yılında “Birlik Yayınları”na yayınlanmak üzere bir şiir kitabı hazırlayıp vermiş, adını da “Öğrencilerime Sevgiyle” koymuş. Ama nedense bu kitap bir türlü yayınlanmamış. Bu konuda Yrd. Doç. Dr. Nazlı Rânâ Gürel’in “Makedonya Türk Edebiyatında Kadın Şair Ve Yazarlar” başlıklı yazısında şöyle bir bilgi yer alıyor:

“Yahya Kemal’in tabiriyle asude bahar ülkesine göçmüş olan öğretmen Cevahir Selim de şairdi. “Sevinç” ve Tomurcuk” dergilerinde şiir ve hikâyelerine yayımlanmıştı. Şiirleri yayımlanmak üzere bir kitapta toplanmış ve Birlik Redaksiyonuna verilmiştir. Cevahir Selim’in şiir dosyasını kızı Gülseren Hanım’ın aldığını “Birlik Gazetesi”nde 22 Nisan 2003 tarihinde Fahri Ali ile yaptığımız görüşmede öğrendik.”(Gürel,2004:30)

21 Mayıs 2017 Pazar günü evlerinde eşim Nazlı Rânâ Gürel ile birlikte ziyaret ettiğimiz Gülseren Hanım, bu bilgiyi doğruladı. Ama o dosyanın ellerinde olmadığını belirtti. Hâl böyle olunca da biz de Cevahir Selim’in kendi seçkisi ve sıralamasına ulaşma şansımızı kaybettik. Fakat Cevahir Selim’in bu çalışmasının iç kapağını özel evrakları arasında bulduk.

Cevahir Selim, hikâyelerini de bir kitapta toplamış ve bu eserini de yayımlanması için Kosova’ya Tan Yayınlarına göndermiştir.

Sayın Arif Bozacı’ya

Redakcija “TAN”

Dom Ştampe XV. kat

38000 Priştina-SAP Kosova

Adresine gönderdiği mektup; Üsküp 8.VII.1981 tarihini taşımaktadır:

“Sayın Arkadaş Arif Bozacı,

Ben, kitabımdaki önsözden de anlayacağımız veçhiyle, kırk yıl öğretmen olarak çalıştım ve bu dönem içinde çok sayıda çocuk şiirleri ve çocuk öyküleri yazdım. Bunların çoğu gazetelerimizin çocuk eklerinde ve çocuk dergilerinde yayımlandı. Bunlardan, bir bütünlük sağlayarak kitap haline gelecek öykülerimi derledim ve yayınlanmak üzere yayınevinize postalıyorum.

Elyazılarını alınca, mektupla ya da telefonla bana bildirmenizi rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.” Cevahir Selim

Yaptığımız araştırma sonucu gördük ki Cevahir Selim’in “Tan” yayınlarına yaptığı bu müracaat cevapsız kalmıştır. Cevahir Selim, yılmamış, ısrarcı olmuş beş yıl sonra 1986’da “Tan” yayınlarına yeniden aynı kitabı için müracaat etmiş. Üsküp 23.VI.1986 tarihli mektubu şöyle:

“Sayın Arkadaş Enver Baki

Ben, kitabımdaki önsözden de anlayacağınız veçhiyle, otuz beş yıl öğretmen olarak çalıştım ve bu dönem içinde çok sayıda çocuk şiirleri ve çocuk öyküleri yazdım. Bunların çoğu gazetelerimizin çocuk eklerinde ve çocuk dergilerinde yayınlandı. Bunlardan, bir bütünlük sağlayarak kitap haline gelecek öykülerimi derledim ve yayınlanmak üzere yayınevimize postalıyorum.

Elyazılarını alınca, mektupla ya da telefonla bana bildirmenizi rica eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.” Cevahir Selim

O zaman için Kosova-Priştine’de “Tan Yayınları” sorumlusu olan Enver Baki’nin Priştine 8.II.1989 tarihli cevabı ise şu:

“Saygıdeğer Cevahir Abla,

Saygılarımı sunarken daha 1986 yılında “Tan” GYİÖ Kitap dizisine göndermiş olduğunuz “Öğrencilerime Sevgiyle” öyküler kitabının elyazısı geç geldiğinden ötürü, Kitap dizisi Yazı Kuruluna öneremedim.

1987 yılında para yokluğundan, bu yıl da büyük sayıda Kosova’dan yazarların Konkura katıldığından ve kitap yayınlama olanaklarımızın Bölge Kültür Birliği tarafından daraltıldığından kitabınız Yayın Programına giremedi.

Bir yıl sonra da, yani 1988’de resenzentler tarafından yapılan değerlendirmelerde: “Bazı öykülerin yeniden işlenmesi, dil yanlışlıklarının düzeltilmesi, kompozisyon tarafından işlenmesi” gereğine işaret edildi.

Bu yılda da Yazı Kuruluna kitabınızı sundum. Yazı Kurulunun toplantısı ancak 16 Ocak 1989 gününde düzenlendi. Kitabınızla ilgili açıklamada bulunduğum sırada, kitabı kendinize göndermemin gerektiğine ve yapılan düzeltmelerden sonra, gelecek yıl içerisinde yayınlanacak olan konkura katılıp yeniden gözden geçirilip değerlendirilmesi olumlu olursa, 1990 yılı programına girebileceği vurgulandı.

Bu nedenle kitabı ve resenzentlerin değerlendirmesini gönderiyorum.

Temmuz ayında 1990 yılına ait Yayın Programının hazırlanmasıyla ilgili yayınlayacağımız konkura katılacağınıza umut ediyorum. Saygılar “Tan” Kitap Dizisi Sorumlusu Enver Baki

Bu kitap rapor için veya Makedonyadakilerin deyiimiyle eleştiri için Prof. Dr. Cemali K. Tunalıgil’e gönderilmiş olmalı. Çünkü Cevahir Selim’in özel evrakı içinde böyle bir rapor elimize geçti. Priştine 10. 03.1988 tarihli ve Cemali K. Tunalıgil, Prof. İmzalı Raporda şunlar yazıyor:

“Eğitim alanında büyük emeği geçen tecrübeli ve çok değerli öğretmenlerimizden Cevahir Selim, kitap şeklinde yayınlamayı düşündüğü eserinde toplam olarak otuz altı öyküyü bir araya getirmiş bulunuyor.

Otuz altı öykünün yer aldığı eserde Cevahir Selim, çocukların eğitimi, kültürü, terbiyesi, genellikle eğitici konulara ağırlık vermiş bulunuyor. Ama ne var ki konuları iyi seçmesine rağmen dili iyi kullanmayı başaramamış. Çeviriye fazla kokan dilinde Türkçeye çok aykırı olan bazı sözcükleri kullanmakla beraber, bazı tümceleri tamamlamadan sonuçlandırıyor ki, bu da hem teknik hem de anlam bakımından anlatılan olayı anlamada güçlük yaratıyor. Eseri okurken gözüme işen bazı hataları not edip, burada açıklamayı uygun gördüm: “Sonbaharda Hava Değişiklikleri” öyküsünde... “anne bugünkü dersimizde öğretmenimiz hava değişiklikleri ile ilgili ders tuttu ve...” (Bu tümcede ders tuttu sözcüğü kullanılmış. Halbuki manevî anlam taşıyan ders sözcüğü tutulmaz, ders yapılır, ders verilir...)

“Yuvarlanan Taş Yosun Tutmaz” öyküsünde de “Bu yüzden hepsi üzüldüler elini kaldırdı.” Bu cümlede özne düşmüş.

Yine “Güneş Giren Eve Doktor Girmez” adlı öyküde de “Nalan sınıfında çalışkan ama zayıf, cılız bir kızdı.” Bu tümcede hem zayıf hem de cılız sözcükleri kullanılmış. Halbuki her iki sözcük aynı anlamı taşıyorlar.

“Son Ders” öyküsünde de şöyle bir tümce geçiyor: “Okul bahçesinde derslere son veren öğrenciler bebekler gibi uçuşuyorlardı.” Bu tümce dilbilgisi açısından yanlış bir şekilde sıralandığı gibi tümcede yer alan sözcükler de ters anlamların çıkmasına neden oluyor. Bu tümcenin doğru şekli “Derslere son veren öğrenciler okul bahçesinde kelekler gibi uçuşuyorlardı” Bu cümlede kullanılan bebekler sözcüğü tümcede anlam kaymasına sebep oluyor. Çünkü bebekler hiçbir zaman uçmaz ve uçamaz da.

Bu öyküde ayrıca “uydurma” sözcüğü geçiyor. Türkçe kökenli olan bu sözcüğe yabancı dillerin eki getirilmesi bence çok büyük hata. Çünkü Türkçede “syon” diye bir ek yoktur. Uydurma sözcüğü Türkçe kökenli bir sözcük olduğuna göre, bunun Türkçe asıllı eki de vardır muhakkak.

Eserde buna benzer daha birçok hataların olması nedeniyle, bunun kitap şeklinde basılması dil açısı bakımından bence çok sakıncalı.

Bilgilerinizi saygı ile arz ederim.”

Aynı kitap için Şerafettin Ömer de şöyle bir rapor yazmıştır:

“Cevahir Selim’in ‘Öğrencilerime Sevgiyle’ Öyküler Kitabı Hakkında Değerlendirme

Cevahir Selim’in çocuklara ait olan ‘Öğrencilerime Sevgiyle’ öyküler kitabı toplam 36 öykü içermektedir. Yazar bu eserinde bir öğretmen gözüyle etraftaki olup bitenleri öykülerinde işlemeyi yeğliyor. Düşünceme göre kitabın başlığı pek oturtulmamış. Üstelik kitapta verilen öykülerin hiç birinin başlığı kitap başlığı gibi değil.

Verilen öykülerde çok sayıda dil hatalarına rastlanmaktadır. Dil yönündeki eksikleri yüzünden bazı bölümler zor zor anlaşılıyor. Özellikle diyalogların verilmesinde kaba imla yanlışlarına rastlanmaktadır. Bazı öykülerde kopukluklar, atlamalar, birinci şahısla verilen konuşmanın devamında hikâye ve rivayet şekline yersiz geçişler sezilmektedir. Öte yandan birkaç öyküde ölüm ve öksüz kalan çocuklar konusu işlenirken pek başarılı çözümler verilemiyor.

Kimi öykülerin fabül ve ‘iskeleti’ yok. Bunun sonucu olarak ise öykünün mesajı eksikliği sezilmektedir. ‘Yeniden Hayat Başlayacak’ başlıklı öyküde zaman ve mekân belli değil. ‘Tekerleme Söyleyen Çocuklar’ ve ‘Sana Leke Kondurmam’ başlıklı öyküler çocuklara değil, yetişkinlere ait öykülerdir. Yine bazı öykülerde anlatımdaki eksiklikler yanı sıra maddi hatalar sezilebiliyor. ‘İlkbahar Belirtileri’ başlıklı öyküde 21 Martta papatya ve gelinciklerin açtığı belirtiliyor.

Kitaptaki öykülerin önemli bir bölümü ancak köklü ve derli toplu bir lektör süzgecinden geçtikten sonra yayınlanabilir. Fakat verilen şekliyle bu içerikte öykülerle kitabın yayınlanması iyi değildir.”

Cevahir Selim, bu gelişmelerden sonra hikâye kitabını istenildiği şekilde düzelterip teslim etti mi bilemiyoruz. Priştine’den Enver Baki ile yaptığımız görüşmede o bu konudaki son gelişmeleri hatırlamadığını söyledi. Kitabı, Cevahir Selim’in hazırladığı şekliyle görme imkânımız maalesef olmadı. Kitabın içindeki 36 hikâye hangileriydi, hangi sıraya göre dizilmişlerdi bunu bilemiyoruz. Ama bu kitabın nasıl doğduğunu Cevahir Selim’in Üsküp’te 23.VI.1986 tarihinde kendi daktilo ettiği bir sayfadan öğreniyoruz:

“Bu Kitap Nasıl Doğdu

Otuz beş yıl, doğup büyüdüğüm Üsküp kentinde öğretmenlik yaptım. Bugün emekliyim. Dosyalarımı karıştırırken ayrı ayrı dönemlerde yazdığım öykülerimi okudum. Otuz beş yıl içinde bende okuyan, bugün aralarından çoğu aile ve meslek sahibi öğrencilerimi anımsadım, onlarla geçirdiğim günleri, anıları yaşadım, içim ısındı. Yeniden onlarla olmak, onları okşamak istedim. Ama bu olası değil, onlar ülkemizin ayrı ayrı uzak yakın yerlerinde.

Baktım ki bu öykülerimin birçoğu ‘Sevinç’, ‘Tomurcuk’, ‘Kuş’ dergilerinde ve ‘Birlik’ ile ‘Tan’ gazetelerinin çocuk eklerinde yayınlanmıştır. Hepsini bir araya getirmek mümkün olmadığı için ancak otuz beş adet yazmış olduğum öykülerimi topladım, onları bir kitap haline getirmek istedim. Bunlardan da pencere kabilinden olsa bile hem bende okuyan öğrenciler kendilerini tanıyacaklar, okul sırasında başından geçebilecek olayları benzetme yoluyla yaşayacaklardır yeniden.

Bunları okurken bu hikâyeler sayesinde öğretmenlik yıllarımı da tekrar yaşadım. Öğrencilerimin her zaman başlarken, okuldan ayrılırken 8 Mart Kadın günü dolayısıyla bana çiçek armağan ederken öğretmene sevgiyle dediklerini anımsadım, ben de bu ilk kitabımın adına ‘*Öğrencilerime Sevgiyle*’ demeyi en doğru buldum. İşte bu kitap da böyle doğdu.’

Cevahir Selim’in hayat hikâyesi, öğretmenlikle ilgili meslek aşkı, eserlerinde/yazdıklarında öğrencilerini ve onlarla yaşadıklarını takhiye ederek anlatması bana; “Ümmü’l-Muharrirat” Halide Nusret Zorlutuna’nın “*Benim Küçük Dostlarım*” adlı kitabını hatırlattı. Kendisine, düzenlenen bir törenle, Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından; “Kadın şair ve yazarların annesi” olduğu için “Ümmü’l-Muharrirat” beratı verilen Halide Nusret Zorlu Tuna da şiir ve hikâyelerini dergi ve gazetelerde yayınlamış hatta kendi de “*Töre*” adlı bir dergi de çıkartmıştır. O da, Cevahir Selim gibi pek çok sosyal aktivitenin içinde ve organizesinde bulunmuş, Türkiye Cumhuriyetinin ilk yıllarının ilk güzide şair ve yazarlarından (Gürel, 2004).

Cevahir Selim’in Üsküp Radyosunda Türkçe yayınlarında spikerlik yaptığını biliyoruz. Burada spikerlik görevi dışında kültür yayınlarında da sunucu ve hazırlayıcı olarak çalışmış olmalı ki; özel evrakı arasındaki bir dosyada bu programlarda sunduğu metinleri toplamıştır. Bu metinler arasında şunlar bulunmaktadır:

- 1.Priştine Kültür Güzel Sanatlar Derneği Gerçek
- 2.XIX. Yüzyıl Halk Şairleri
Dertli,
Dadaloğlu,
Erzurumlu Emrah,
Bayburtlu Zihni,
Seyrani,
Ruhsati.
- 3.Uygurlar Çağından Şairler.

Bu metin dikkatimizi özellikle çekti. Çünkü Yugoslavya devrinde Üsküp Radyosunda Uygurlar hakkında program yapılmış olması ilginçtir. Tito’nun Çin’le olan ilişkilerini biliyoruz. Ama, Uygurlar yani Doğu Türkistan konusu bugün olduğu gibi o zaman da Çin’in yumuşak karnı idi. Ancak metnin başlığı “Uygurlar Çağından Şiirler” olunca içeriği de tarihî Uygurları kapsamaktadır. Reşit Rahmeti Arat’ın “*Eski Türk Şiiri*” adlı kitabından hareketle hazırlanmış 7 sahifelik bu metinden bir şiiri dikkatlerinize sunmak isterim:

TAN-TANRI

TangTangri kelti
 Tang tengri özi kelti
 Tang tengri ketli
 Tang tengri özi kelti

Kalkınız bütün beyler, kardeşler Tang Tengriyi övelim!

Boran gunes Tengri
 Siz bizi koruyun:
 Görünen ay Tengri
 Siz bizi kurtarın!

Tang Tengri,
 Güzel kokulu, misk kokulu,
 Parıltılı isiltili
 Tang Tengri
 Tang Tengri

(Mani muhitinde yazılmış bir ilahidir. Şairi bilinmemektedir.)

4. Türk şiirinden örnekler

Bu şiirler arasında Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Otuz Beş Yaş" başlıklı şiiri pek çok defalar okunmuş olmalı ki yazıldığı kâğıt bir hayli yıpranmıştır.

Cevahir Selim'in "Kulaktan Kulağa" üst başlığı ile daktilo ettiği -bir konuşma metni olsa gerek- dikkatimizi çektiği için bu yazımıza almayı uygun bulduk:

KULAKTAN KULAĞA**"YAZINDAN KOPMADIM"**

Halklar Tiyatrosu Türk dramı sanatçısı Mustafa Yaşar, bir ara boyuna şiir ve öyküleriyle okurlarımızın karşısına çıktı. Şimdi dergilerimizin sayfalarında adına rastlamıyoruz. Ama, 'Yazını bırakmadım, göreceksiniz' diyor.

Hani şiir ve öykülerinden başka, yazınımıza bir 'oyun'la katılsa bari.

"NAL'I HAZIRLADIM"

İki yıldır Struga Şiir Akşamlarında 'Braka Miladinovçi' yazın ödülü jürisi komisyonu üyesi olarak katılan Fahri Ali, bu arada şiirden uzak kaldı diyemeyiz. Nedir ki, Struga Şiir Akşamları gösterisinde bu yıl şiiriyle katılmadı.

'Olsun, bu arada 'Nal'ı hazırladım' diyor. Anlaşılan 'Nal' adlı şiir kitabı olacak bu. Diyeceğimiz şu: 'Nal' talih getirir de, talihli olacak mı Fahri Ali.

"BU GECE BENİM GECEM"

Bu yıl İki Struga Arası şiir gecesine yerli ozanlarımızdan Suat Engüllü ile Necati Zekeriya katıldılar. Şiir şöleninin ilk akşamında yer alan bu şiir gecesinde ozanlar şiirlerini okudu. Özellikle her şiir ilgi ile izlendi.

Ozanımız Necati Zekeriya uzun yıllardan sonra Struga Şiir Akşamlarında şiir okudu. Mavi şiir bölümünden bir şiirini okudu. İlgimizi çeken dizedeki 'Bu gece' sözleri oldu.

Bize şu şarkının sözlerini anımsattı: 'Bu gece benim gecem'

Gerçekten o gece Necati Zekeriya'nın gecesiydi.”

Cevahir Selim'in dosyaları arasındaki yazılardan dikkatimizi çeken bir başkası da şu oldu:

“DEMLİ OZAN

Konuşmaları ile ilgiyi toplayan gazeteci arkadaşımız, Zeynel Beksaç, Struga'da yaptığı bir söyleşiyle edebiyat terimleri sözlüğüne yeni bir katkı sundu. Başka türlerini bilirdik ya, Zeynel, yazarları demli ya da demsiz ayırmaya da başladı. Struga Şiir Akşamları 'Altın Çelnk Ödülü'nü kazanan Hint ozanı Agvey için demli ozan dedi.

Çayı ve yazını sevenlere müjde olsun. Bundan sonra bir yazar gördük mü başlığı hazır. Demsiz Yazar. Çocuk yazını ile ilgili arkadaşlar için de deyimimiz hazır. Paşa Çayı Yazarı.

TEK GERÇEK OZANIMIZ

Ozan olmak güçtür. Bakarsın dizi dizi kitapların çıkmış eleştiriminin teki çıkar yerin dibine batırır, ozan değilsin deyiverir. Onun için ozan olmak hele gerçekten olmak zordur ya, bir de ozanlığını ispatlamak gerçekten güç şeydir. Sen istediğim kadar ozanım de, kabul etmezler.

Uzun lâfın kıyası bu sorunu çözümlenecek ve göğsünü gere gere ozanım diyebilecek kişiye de kavuştuk. Şaka pazarı değil, bu ozan belgeli ozan. Yatsımaya da kimsenin gücü yetmez. Söz konusu ozanımız Agim Rıfat Yeşeren'in oğludur.

—Baktım diyor A. Rıfat Yeşeren, ozan olmak güç. Bari oğlumu bu dertten kurtarmak için, doğar doğmaz Ozan adını takıverdim. Şimdi gücü olan ortaya çıksın da oğlumun ozan olmadığını inkâr etsin.”

Cevahir Selim'in anı-gezi yazılarında da başarılı olduğunu görüyoruz. 1971 yılı yazında Kızılay Genel Merkezi, Makedonya'dan bir grup öğrenciyi Türkiye'de Kızılay'ın kamplarında ağırlamak isteyince Yugoslavya'dan öğrencilerin başında Cevahir Selim görevli olarak gitmiştir. Cevahir Selim, işte bu kamp günlerini anlatan bir seri yazı kaleme almış ve bunları “Sevinç” çocuk dergisinin 1971'in son sayıları ile 1972'nin ilk sayılarında yayımlamıştır.

Bu gezi esnasında yapılan bir toplantıda Makedonyalı çocukları temsilen yapılan konuşmanın bir kısmını burada vermek isteriz:

“Pek muhterem konuklarımız,

Sayın liderimiz Cevahir Selim ve bütün arkadaşlarım adına konuşma imkânı bana düştüğü için bunu bir şans kabul ederek kıvanç içinde sizleri selamlıyorum.

Bizler Kızılay'ın Genel Başkanı olan Sayın Prof. Dr. Recai Ergüder'in davetleri üzerine on talebe ve bir de hocamızla birlikte Yugoslavya'dan geldik, bizler Türk çocuklarıyız.

Türkiye'ye geldiğimizde bizleri tatlı çevresi ile karşılayan Kamp Müdürü Sayın Cemail Atalay oldu. Gösterdikleri sıcak saygı ve iltifatları bizleri binlerce kilometre aldığımız yolun yorgunluğunu hissettirmedi. Sayın eğitim şefimiz Mürvet Alper Hanımlarda bizleri alıp Türkiye'nin her bölgesinden gelen Türk kardeşlerimiz arasına götürdü. Onlara bizlerin çok uzaklardan geldiğini anlattı. Mürvet Alper Hanım da hörmet ve saygıda ölçülmez bir derecededir. Bizlerle kardeşlerimiz arasında gülüp eğleniyor, öğretmenlerimizin gösterdikleri eğitim saatlerine sıralı giriyoruz. Türk kardeşlerimizin yanında olmak bizleri çok sevindirdi ve her açıdan yararlı oldu.

Kızılay bizleri kampta arkadaşlarımız arasında yalnız bırakmayıp bunun yanında Ankara'nın ve İstanbul'un tarihî yerlerini gezdirip gösterme imkânını da bizlere bahşetti.

Ankara'ya gittiğimizde Kızılay Genel Merkezinde Sayın Genel Başkan Prof Dr. Recai Ergüder'i ziyaret ettikten sonra (Üsküp Talebeleri ve Yugoslavya Öğrencileri yazılı)

çelenkler ile Anıtkabir'e giderek saygı duruşunda bulunduk. Sonra Çankaya'da Atatürk'ün köşkünü, müzeleri ve Ankara Kalesi'ni ve daha birçok yerleri ziyaret ettikten sonra Gençlik Parkında akşam yemeğini yedik ve Çam Koru Kampına geldik. Bir gece burada kaldıktan sonra yine bizleri sabırsızlıkla bekleyen kardeşlerimizin arasına Pendik Kampına geldik.”

Cevahir Selim'in düzenli bir okur ve aynı zamanda da düzenli ve planlı bir yazar olduğunu kendisinden geriye kalanları inceleyince gördük. Ajanda dediğimiz sekiz deftere pek çok notlar almış. Meselâ bunlardan biri Şükrü Ramo'nun ölüm tarihiyle ilgilidir: “19-XI-1988 Cumartesi Şükrü Ramo toprağa verildi.”

Bu defterlerde şiirlerinin belki de ilk karalamaları diyebileceğimiz sayfalar yanı sıra Türk edebiyatının meşhur şairlerinin dizelerini, Yunus Emre'nin ilahilerini, özlü sözler ve zaman zamanda dua metinlerine rastladık.

Ev işlerini de çok sevdiğini düşündüren defterlerine de rastladık. Bunlardan birkaç tanesinde yemek ve tatlı tarifleri yer alıyordu. Bu tarifleri dikkatlice okumadım ama içlerinde şimdilerde unutulmaya başlanmış millî ve mahallî yemek ve tatlılarımızın tarifleri olabilir diye düşünüyorum. Bu defterlerden birinin ilk sayfasına yazdığı şu iki dua da manidar:

1.Artsın eksilmesin
Taşsın dökülmesin
Arkası kesilmesin
Hepimize yarasın
Afiyet olsun.

2.Neşe ile yiyelim
Bu güzel yemekleri
İştahınız bol olsun
Yediğiniz kan olsun
Hepinize yarasın
Afiyet olsun.

Cevahir Selim'in evrakları arasında gördüğümüz defterlerden bazıları ise tamamen dinî içerikli bilgilerden ibaretti. Abdest ve namazla ilgili bilgiler gibi ilmihal bilgilerinin yanı sıra dualar ve bazı ayetlerin de yazılmış olduğu bu defterlerde eski yazı/Arap harfli metinlere de rastladık.. Diğer defterlerinde de eski yazıyla yazılmış şiirlerinin bulunduğunu da belirtmeliyim. Çok enteresan bazı ilahiler hem yeni harflerle hem de eski harflerle yazılmıştı.

SONUÇ

Makedonya'da görev yaptığımız yıllarda dergi ve gazetelerde şiirlerini okuduğumuz Cevahir Selim ile ilgili ciddi bir araştırmanın yapılıp yayına dönüştürülmediğini gördük. Bu çalışma, Makedonya'daki Türk-İslâm varlığı açısından, Makedonya Türk edebiyatında kadın şair ve yazarlar konusu açısından önemlidir. Çalışmamız sırasında yaptığımız araştırmalar sonucunda gördük ki, Cevahir Selim, Yugoslavya'da sosyal hayatın, eğitim ve edebiyat hayatının pek çok alanında ilklere birisidir.

Özellikle 1912 ve sonrasında 1950 göçleriyle yetişmiş sanatçı ve edebiyatçıların yanı sıra eğitim ordusunu da Türkiye'ye göndermiş olan Makedonya Türklüğü için Cevahir Selim ve onun gibileri oldukça önemlidirler.

Makedonya Türk Edebiyatı Tarihi henüz yazılmamıştır. Eğer bir gün Makedonya Türk Edebiyatı Tarihi yazılacaksa Makedonya Türk Kadın şair ve yazarlarının da bu edebiyat tarihinde hak ettikleri yeri alabilmesi için bizim yaptığımız bu çalışmaya benzer çalışmaların mutlaka yapılıp yayımlanması gerekmektedir. “İlklerden Cevahir Selim Hayatı Sanatı Eserleri” adıyla bir kitap hazırlığı içerisinde olduğumuzu da belirtmeliyiz.

KAYNAKÇA

- (1994),“Acı Kayıp: Emekli öğretmen, yazar ve şairimiz Cevahir Selim’i yitirdik”,**Sevinç Birlık Çocuk Dergisi**, Üsküp: Kasım, Sayı: 3, s. 5.
- ALİ, Fahri (1987), “Üsküp’ün “Yeni Yol” KGSD 40 Yaşında–2”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp: 7
- Kasım Cumartesi, s. 8.
- AYVAZ, Salaettin (1987),“Yusuf Selim Toprağa Veridi”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp :6 Haziran Cumartesi, s. 17.
- BAKİ, Enver-Nusret Dişo Ülkü (1977), **Tito Şiirleri**, Priştine-KOSOVA: Tan Yayınları (Not: Bu kitapta Cevahir Selim’in üç şiiri yer almaktadır: “Yüce Tito”, “Kırk Yıl Parti Başında”, “Tito”, s. 43-52.)
- (1944–2004),**Birlık Gazetesi Koleksiyonu**, Üsküp-MAKEDONYA.
- (1992),“Bir Yazar Bir Şair: Hem Yazar Hem Öğretmen: Cevahir Selim”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp: 12 Mart, Sayı: 4198.
- ÇELİK, Mahmut- Zeki Gürel (2016), **Makedonya İştıp Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Monografisi**, İştıp: 270 s., İştıp Gotse Delçev Üniversitesi Yayını.
- (1973–1984), **Çevren Dergisi Koleksiyonu**, Priştine-KOSOVA.
- EMİN, Enis (1993), “Güldin Kitabının Tanıtımı”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp:30 Ekim Cumartesi, s. 10.
- (1976–1984), **Esin Dergisi Koleksiyonu**, Priştine-KOSOVA.
- GÜREL, Nazlı Rânâ (2004),“Makedonya Türk Edebiyatında Kadın Şair ve Yazarlar”, **Hikmet İlmî Araştırma Dergisi**, Gostivar-MAKEDONYA: Mayıs, Yıl: 2, Sayı: 3, s. 27-42.
- GÜREL, Nazlı Rânâ (2017), **Kırmızı Gülün Alı Var Makedonya Yazıları**, Üsküp: Yeni Balkan Yayınları.
- GÜREL, Zeki (2017), **Adım Adım**, Yukarı Banisa-MAKEDONYA: s. 160, Namik Efendi Derneği Yayını.
- GÜREL, Zeki (2014), **Şangrak Türk Dünyası Çocuk Edebiyatına Giriş**, Ankara: Avrasya Kütüphaneciler Birliği Yayını.
- GÜREL, Zeki (2004) **Ümmül Muharrirat Halide Nusret Zorlutuna Hayatı Sanatı Eserleri**, Ankara: Berikan Yayınları.
- HAFIZ, Nimetullah (1985), **Yugoslavya Halk Şiirinde Tito**, Üsküp: Birlık Yayınları.
- İLYAS, Enver (1994), “Başarılı Genç Öğretmenler”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp: 3 Mart Perşembe, s. 23.
- KARAKUŞ, Ertuğrul (2013), **Sesler Dergisi Bibliyografyası Makedonya ve Kosova Türklerinin Avazı**, Edirne: Paradigma Yayınları.
- KAYA, Fahri (1994), “İn Memoriam-Cevahir Selim”, **Birlık Gazetesi**, Üsküp: 15 Ekim Cumartesi, s. 13.

- KAYA, Fahri (y.t.y), “Boşluğu Hissedilen Bir Öğretmen”, **Gün Bugün**, Üsküp: s.140–141, Yeni Balkan Yayınları.
- (1979–1984), **Kuş Dergisi Koleksiyonu**, Priştine-KOSOVA.
- SELİM, Cevahir (1972), “Türkiye Mektubu: İzlenimlerimiz”, **Sevinç Çocuk Dergisi**, Üsküp: 1 Mart, s. 26–27.
- NEBİ, Saadet (1982), “Yaşamını Öğrencilerine Adayan Öğretmen”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 6 Mart Cumartesi, s. 12.
- SAİT, Cevahir (1947), “Bilgi İle Silahlanalım”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 15 Ağustos, Yıl: 4, Sayı:43.
- SELİM, Cevahir (1992), “Anneler Günü Dendi mi”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 12 Mart, Sayı: 4198.
- SELİM, Cevahir (1987), “Ceyhun Şöyle düşünür”, **Kuş Tan’ın Aylık Çocuk Dergisi**, Priştine-KOSOVA: Mayıs-Haziran, Y.: 9, S.: 5-6, s. 5.
- SELİM, Cevahir (1994), “Haftanın Şairi Haftanın Şiiri: Köylü İle Karısı”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 15 Ekim Cumartesi, s.: 9.
- SELİM, Cevahir (1983), “Zararlı Bilgiler”, **Tan Gazetesi**, Priştine-KOSOVA: 16 Temmuz Pazartesi.
- SELİM, Cevahir (1996), “Doğa Dersi”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 19 Aralık.
- SELİM, Cevahir (1997), “Bahçenin Şiiri: Sağlığıma Ulaştım”, **Birlik Gazetesi**, 11 Nisan.
- SELİM, Cevahir (1994), “Sağlığıma Ulaştım”, **Tomurcuk Çocuk Dergisi**, Üsküp 7 Mart, Y.: 34, S.: 7, s.10.
- SELİM, Cevahir (1994), “Kar”, **Tomurcuk Çocuk Dergisi**, Üsküp: 7 Mart, Yıl: 34, Sayı: 7, s.10.
- SELİM, Cevahir (1994), “Kardeşçe Yaşayalım”, **Tomurcuk Çocuk Dergisi**, Üsküp: 7 Mart, Yıl: 34, Sayı: 7, s.11.
- SELİM, Cevahir (1970), “Bunu Ben Yaptım”, **Sesler Dergisi**, Şubat, Sayı: 43, s. 75-78.
- SELİM, Cevahir (1974), “Köylü İle Karısı”, **Sesler Dergisi**, Kasım, Sayı: 90, s. 45-49.
- SELİM, Cevahir (1975), “Tefeyyüz Okulu 30 Yaşında”, **Sesler Dergisi**, Mayıs, S.:96, s. 16-19.
- (1965–2001), **Sesler Dergisi Koleksiyonu**, Üsküp-MAKEDONYA.
- (1951–2015), **Sevinç Dergisi Koleksiyonu**, Üsküp-MAKEDONYA.
- SÜLEYMAN, Cemal (2017), **Hatıralarımda Kalanlar Birlik’te Otuz Yıl**, Üsküp: Yeni Balkan Yayınları.
- (1969–1984), **Tan Gazetesi Koleksiyonu**, Priştine-KOSOVA.
- (1957–2015), **Tomurcuk Dergisi Koleksiyonu**, Üsküp-MAKEDONYA .
- ÜLKÜ, Nusret Dişo (1979) “Cevahir Selim”, **Birlik Gazetesi**, Üsküp: 23 Mart.
- (2004-2017), **Yeni Balkan Gazetesi Koleksiyonu**, Üsküp-MAEDONYA.